

O Jezusu pogosto beremo, da ga niso razumeli — ne le indiferentni ali neuki ljudje, temveč tudi učenci in apostoli ne. Ker pa je mesijanski čas čas, ko se bodo vsi dali Bogu poučiti in bodo tako našli pot do Mesija (Jan 6, 45), se nekako podobno godi z našim pogovorom v Cerkvi. Velika krivica se namreč more zgoditi marsikomu, ako ga ne bi razumeli prav in se niti ne potrudili, da prodremo v njegove misli, kakor priporoča okrožnica *Ecclesiam suam*. Zato bomo — ako hočemo, da bo pogovor v Cerkvi za Cerkev res ploden — morali skrbeti, da ne bomo nikoli v tekst koga drugega vnašali svojih misli in tako tekst pačili. Šele z iskrenim in odkritim pogovorom bomo namreč dosegli, da se bodo med nami odprli novim vprašanjem in reševanju problemov tudi tisti, ki so postali nekako apatični — pa čeprav samo iz nerazumljivega, a vendar dostikrat upravičenega strahu, da jih drugi ne bodo razumeli.

Prav odkrit pogovor, ki hoče iskreno služiti delu za zveličanje človeštva, je Cerkvi v teh zapletenih in razdvojenih časih nujno potreben. Ne le navzven, ampak tudi v njeni sredi. Šele tedaj bomo dušni pastirji čutili, da smo pravi sodelavci, kadar bomo naleteli na razumevanje za naše težave, kadar nam bodo merodajni krogi pripravljene pri sluhni in odgovoriti na vsa tista vprašanja, ki imajo na naši nižji ravni delovanja nedvomno drugačno podobo kakor v očeh tistih, ki imajo zaradi svojega mesta v Cerkvi univerzalnejši, pa morda zato življenju bolj tuj pogled na vse.

Rafko LEŠNIK

SUVREMENA KATEHETSKA PROBLEMATIKA

U »S. B.« smo več jednom naglašavali da katehizacija sistematski treba da počne početkom školske godine. Ne slažem se nikako s mišljenjem nekih svećenika da bi bila efikasnija vjeronaučna pouka za vrijeme ljetnih praznika. Tada treba pustiti čak na miru da se i oni odmore. Kao što u svim školama počinje upis u pojedine razrede tako obaviti upis i na vjeronauk. Upis prvog razreda vrše uvijek roditelji u školi te bi oni mogli u isto vrijeme navratiti i u župski ured. Sa roditeljima se tada zadržati u razgovoru, probuditi njihove uspavane savjesti; istaknuti im da je vjeronauk Božja škola koja djecu sprema za vječnost

Odrasliji đaci će dolaziti sami na upis u školu. Ako se u to vrijeme bude najavio i upis na vjeronauk, doći će u župski ured barem oni iz najboljih kršćanskih kuća. Tom zgodom ih lijepo dočekati i s njima se zadržati u razgovoru, zamoliti ih da barem oni uredno dolaze. Oni će zapravo biti kvasac od koga će nabubriti čitavo tijesto župske zajednice.

Čim djeca budu upisana, kateheta će napraviti provizorni prozivnik u koji će unijeti sve potrebne podatke. Čim počne škola vjeroučitelj će pročitati s oltara raspored vjeronauka i izložiti ga na vratima crkve, odnosno sale za vjeronauk.

Prvi satovi vjeronauka su posebno važni. Prvi dojmovi koje dijete ponese s vjeronauka, lako se ne zaboravljaju. Sala za vjeronauk ima biti dobro ukrašena i urešena. Kateheta će dočekati prve svoje polaznike veseo i raspoložen; on ne smije pred djecom nikada pokazivati neveselo, natmureno i kiselo lice. Primat će k sebi dječicu kao drage i dobrodošle goste. Pokazivat će za njih i za njihove potrebe interes. Odmah će s njima uspostaviti intimni i prijateljski kontakt. Ako ima djece, a takovi su mnogi, koji se bave športom, i svećenik će pokazivati zanimanje za izvjesne sportske grane. Ako u kojoj grupi ima strastvenih nogometaša, a ima ih u svima, svećenik će u najmanju ruku biti zahvalni gledalac dječjih nogometnih egzhibicija. Bude li u kojoj grupi odraslijih đaka interesenata za strane jezike, svećenik će im biti pri ruci, pružajući im literaturu i drugo.

Katehizacija kao i školska nastava ima biti, ako je to ikako moguće, po odjelima. Prozivku vršiti svaki put i onome tko dođe staviti + (plus), a onome tko ne dođe — (minus).

Kad je već nastava počela i u svakom razredu (odjelu) stabilizirao se broj polaznika, svećenik će zamoliti svaki pojedini odjel (razred), da mu svi prisutni pomognu u postizavanju zajedničkog cilja a to je: **OKUPITI SVE KATOLIKE SVAKOG RAZREDA (ODJELA) NA VJERONAUK.** Kao što su svi zajedno u školi, treba da budu i na vjeronauku. Nitko od polaznika ne može biti miran, dok svi iz njegova odjela ili razreda ne dođu na vjeronauk.

Mali apostoli će se prema uputi svećenika dati na posao. Nastat će spontano natjecanje između pojedinih odjela i razreda. Svećenik će se pobrinuti da imadne spisak po odjelima sviju onih kršćanskih đaka koji nisu obuhvaćeni vjeronoučnom obukom. To će biti privatna svećenikova bilježnica. Od prisutnih polaznika svatko će rado svećeniku obećati da

će pričati po kome od svojih kolega kako je na vjeronauku, kad je vjeronauk i kako je isplativo svaki put doći. Na taj način će djelovati da se i ostali upišu. U slijedećim satovima djeca će oduševljeno dolaziti u salu za vjeronauk saopćujući svaki put koliko novih polaznika stiže. Tada će svećenik dotične đake prekrížiti u svojoj privatnoj bilježnici i upisati ih u prozivnik među redovne polaznike, odmah im staviti + (plus), pohvaliti i preporučiti im, da i oni druge uvjeravaju u korisnost vjeronauka.

Tako će taj proces trajati možda i koji mjesec dok ne budu uglavnom sva imena prikrižena u privatnom spisku nepolaznika i uvedena u glavni imenik.

Kateheta će sazvati roditelje na sastanak i pohvaliti djecu pred roditeljima jer to njima osobito godi, a ujedno izraziti zahvalnost i roditeljima koji su eto poslali svoju djecu u Božju školu. Ohrabriti ih i zamoliti da i dalje vode brigu i nadzor nad djecom i uredno ih šalju na katehizaciju. Najaviti im da će se uvijek od djece koja izostanu s vjeronauka tražiti »ispričnica« koju će roditelji potpisati.

To bi bio naš prilog u okupljanju djece, ali naš rad bez Božje pomoći i milosti bit će besplodan. Stoga je u toku čitavog ovog procesa sabiranja djece na vjeronauk, a i kasnije, bezuvjetno potrebno voditi djecu iz katehizacije u crkvu pred sakrament da djeca tamo mole za se da ustraju i za druge da se njima pridruže.

2. Katehetska kooperacija među raznim župama

U svim našim pokrajinama ima mjesta u kojima polaze razne škole đaci iz raznih župa. Postavlja se pitanje šta će činiti župnik mjesta u kome se nalazi škola da li će na gore opisani način okupiti samo svoje župljane a strance mimoći ili će nastojati da okupi sve bez razlike? Odgovor je sasvim jasan. Trebao bi okupljati sve đake iz svih župa. Tko bi se ograničio isključivo na svoje župljane, taj bi sam sebe unaprijed osudio na tegotan put i vjerojatno neuspjeh. Istina, dotični župnik može biti u nezgodi jer će možda imati pred sobom ogroman broj djece. Ali takove prosvjetne centre trebalo bi bezuvjetno snabdjeti dovoljnim brojem svećeničkog kadra. Negdje bi se moglo pomoći upotrebom časnih sestara u katehizaciji barem nižih razreda.

Činjenica je da je Crkva teritorijalno razdijeljena na Biskupije, a biskupije opet na župe. Biskup i pojedini župnik

su ex justitia dužni brigu brinuti za svoj teritorij, za vjernike svog područja. Ali đaci koji pohađaju školu u tuđoj župi, imaju tamo privremeni boravak pa župnik ih ne smije zanemariti.

Uostalom ta teritorijalna razdioba Crkve potječe još iz feudalnog doba. Biskupija biskupu, a župa župniku data je kao neka vrsta lena. Svaki je na svom teritoriju gospodar i upravitelj, dakako ovisno o Papi. Današnji II Vatikanski sabor pošao je putem izmjene te starinske administracije i hoće da u novom vremenu lice Crkve obasja novim svjetlom, hoće u tom pogledu da provede reformu. Sabor posebno naglašava i apostolstvo i univerzalnost Crkve. Svi smo mi kršćani jedna velika Božja obitelj. Već je svim biskupima data dozvola, da mogu ispovjedati i propovjedati u svim biskupijama na svijetu. Najavljeno je, da će u Vrhovnoj Upravi sjediti biskupi kao senat na čelu sa sv. Ocem Papom.

Stoga se danas ne smiju, a to se nije nikada ni smjelo, granice župe shvaćati kao nešto što bi razdvajalo vjernike, nego granice imaju spajati Božji narod u veliku Božju obitelj.

Ovo sam iznio radi toga, da lakše shvatimo kako je potrebno ne voditi mnogo računa o tome iz koje je župe pojedini đak koji pohađa neku školu u našoj župi. Sve đake svih župa treba obuhvatiti vjerskom poukom. Sve ih treba za Boga predobiti i sa svima jednako postupati. Na polugodištu ili barem na koncu školske godine dotični će vjeroučitelj slati izvještaj o pohađanju i učenju vjeronauka tih đaka njihovim župnicima da o tome izvjeste roditelje. Na taj način će se potaknuti roditelje, da se trajno brinu za vjerski život svoje djece, a đake će to stimulirati da ostanu praktični kršćani.

Ponegdje će možda biti vrlo velik broj stranih đaka u župi, a pogotovu u gradskim župama. Znam jednu samostansku seosku župu u Hercegovini, u kojoj pohađaju gimnaziju đaci iz 26 raznih župa. Održavati kontakt sa svim tim župnicima nije laka stvar jer za to se hoće i vremena i energije.

U vezi s gornjim pitanjem nameće se sada još jedan problem. Kako će se kateheta ponijeti prema onim polaznicima vjeronauka koji završavaju srednje škole i odlaze na visoke škole, odnosno fakultete?

Naš rad u katehetskim salama sa osnovnom školom i raznim srednjim školama ne bi donio željeni plod ako bismo posve izgubili iz vida djecu s kojom se rastajemo. O njima će

trebati voditi računa i kasnije. Kateheta će sa svojim maturantima razgovarati i od njih doznati, kamo odlaze na studij. Preporučiti im da se uklupe među one studente koji pohađaju religiozna predavanja. U svakom našem velikom gradu danas su organizirana sistematska predavanja religioznog sadržaja za studente bilo to uz Misu ili izvan Mise. Tako je poznato da oo. isusovci u Zagrebu drže svake nedjelje u svojoj crkvi specijalizirana religiozna predavanja za studente. U Sarajevu to čine oo. franjevci u svojoj crkvi.

Kateheta će, dakle, o svemu obavjestiti abiturijente, uputiti ih kako će se snaći u novoj sredini, kasnije će barem s nekima od njih korespondirati. Kad dođu na praznike opet se s njima sresti.

Zar nije već skrajnje vrijeme da odgajamo katoličku intelektualnu elitu? Mi na vlastite oči vidimo kako se konstatno i kao po pravilu udaljuje od Crkve i vjerske prakse dobar broj onih koji odlaze na visoke škole i vraćaju se k nama kao visokokvalificirani stručnjaci, ali se u vjerske stvari razumiju malo ili nimalo. Zar nismo i mi svećenici tome krivi?

Zaključak

Otvorimo jednom oči, nemojmo se zavaravati, uočavajmo probleme i rješavajmo ih. Među našom mladeži nestaje idealizma, mladi ljudi nisu spremni nešto žrtvovati da bi glasno, jasno i otvoreno prakticirali svoje kršćanstvo. Trebalo bi zarana mlada bića odgajati na katehizaciji i spremati za život. Što smo učinili, a što smo mogli učiniti? Pitajmo sami sebe! Ako smo i mi svećenici oportunistički nastrojeni, kako se možemo početi gibati? Jesmo li mi stvarno spremni na žrtvu da bismo očuvali i učvrstili religiozna uvjerenja u mladim dušama? Mi bismo morali jednom već shvatiti da se za naše ideale isplati živjeti, žrtvovati, umirati. Ni u što ne možemo korisnije upotrebiti život i energiju utrošiti nego li u odgoj naše kršćanske mladeži. Ona će biti naša budućnost, naša nada i vjerska sigurnost. Dobro odgojena mladež bit će garancija naše sreće i religioznog procvata. Nema zaista plemenitije ambicije nego li je ova: Raditi do iznemoglosti na području kršćanske mladenačke stvarnosti. Dobro je rekao jedan stariji svećenik da se on osjeća stalno mladim jer je čitav život proveo među mladeži. Taj rad podkrepljuje naše snage, osvježuje nam sile.

Prenosimo jedni drugima iskustva u tom pogledu i bodrimo jedni druge, a nemojmo unositi u naše redove nesigurnost, kunktatorstvo, malodušnost i klonulost jer bi to sapinjalo naše ruke i usporavalo naše korake.

VIDICI

70-GODIŠNJICA JEDNOG LITURGIJSKOG DOGAĐAJA U BARSKOJ NADBISKUPIJI

Na Novu godinu 1965. navršio se 70 godina od kada je — nakon odluke pape Lava XIII, kojom se dozvoljava barskoj nadbiskupiji korišćenje (stare) povlastice za upotrebu staroslavenskog jezika u liturgiji — ondašnji barski Ordinarij, posle niza poteškoća, smetnji i spletki, napokon mogao u svojoj katedrali u Baru održati prvi pontifikal na tom jeziku novotiskanim misalom. To je bila kruna dugogodišnjih napora, čiji će historijat i značaj biti ovdje prikazani.

Sklapanjem Konkordata između Sv. Stolice i Crne Gore, 18. 8. 1886. godine, uspostavljeni su novi odnosi između vlade i katoličke crkve u knjaževini Crnoj Gori. Knjaz Nikola I Petrović zauzeo se je bio kod Sv. Stolice za uvođenje staroslavenske liturgije u njegovoj državi, a u tome našao na suradnju kod novimenovanog barskog nadbiskupa, franjevca i simpatizera staroslavenske liturgije, O. Šimuna Milinovića (1886-1910).

U februaru 1887. g. nadbiskup Milinović upravlja sv. Ocu formalnu molbu za uspostavu staroslavenske liturgije na području barske nadbiskupije. Umoljava se papa da blagoizvoli dopustiti da se u barskoj nadbiskupiji i čitavoj Crnoj Gori može vršiti bogoslužje i sve crkvene funkcije (uffizii ecclesiastici) rimskog obreda na staroslavenskom jeziku, zvanom glagoljica, kako je još u upotrebi po raznim mjestima Dalmacije i Hrvatske. (Bar, 19. febr. 1887). Rim udjeljuje dozvolu odlukom SZO, 29. 3. 1887., koju potvrđuje papa 31. istog, a substitut SZO priopćuje nadbiskupu pismom od 5. aprila, a koje pismo glasi:

»Br. 69914.

»Presvietli i Prepoštovani Gospodine,

»Sveti Otac, da dopuni Ugovor uglavljen dne 18. kolovoza 1886. s Nj. Visosti Knjazom Crne Gore, našao je za zgodno da izpuni želju izjavljenu mu od Prejasnog Knjaza i od Vašega Presvietloga i Prepoštov. Gospodstva.

»Nj. Svetost dakle pristaje na to, da se povrati u krepost povlastica, odavna udjeljena od Velikih Prvosvećenika, a osobito od Benedikta XIV., to jest, da katolici latinskog obreda barske nadbiskupije u crnogorskoj kneževini mogu se služiti staroslavenskim jezikom u svetoj liturgiji.

»Osim toga, Nj. Svetost privoljava, da se u njoj može upotrebljavati ćirilica, koja se obično zove **gradanska**...«⁽¹⁾.

---

(1) Prema prevodu Dr Ivana Markovića, Dukljansko barska metropolija, Zgb. 1902, str. 160.